

Sak 38/2024 - Kommuneøkonomien - uttalelse fra Indre Østfold regionråd 25. oktober 2024

Indre Østfold regionrådet ser med stor bekymring på utviklingen i kommunenes økonomi og kommunenes muligheter til å levere grunnleggende velferdstjenester til sine innbyggerne.

Indre Østfold regionråd (med de fire kommunene Indre Østfold, Marker, Rakkestad og Skiptvet) opplever at kommunenes tjenesteyting til innbyggerne er under stort press og at kommunene nå ikke kan levere på de forventningene sentrale myndigheter har. Til tross for at det er økning i kommunenes frie inntekter så dekker dette på langt nær kostnadene og behovene som øker raskere:

- Økte kostnader til pleie- og omsorg
- Økte kostnader til barn og unge med særlige utfordringer
- Økte renteutgifter
- Uventet høy prisvekst over tid
- Den demografiske utviklingen med færre unge og langt flere eldre
- Mangedoblet antall flyktninger som bosettes hvert år

At dette kommer veldig tydelig til syne nå skyldes at skatteinntekter har kamuflert disse underliggende problemene. Når skatteinngangen i 2024 i tillegg svikter blir følgene kraftige kutt i tjenestene til innbyggerne.

Regionrådet i Indre Østfold mener at Stortinget må gjøre vedtak som gir kommunen reell dekning for økte behov og prisvekst. Hvor mye ett års manglende kompensasjon for prisvekst i 2022 illustrerer dette. Kommunene har dratt med seg manglende kompensasjon av prisstigningen i 2022 i alle påfølgende år, og hvor en engangsinntekt i økt skatt dekket prisveksten i 2022, men ikke den underliggende varige kostnadsveksten. Nå ser vi konsekvensen av manglende kompensasjon av prisvekst blir stor for påfølgende år.

Manglende varig kompensasjon for pris- og lønnsvekst i 2022 – varig innstramming

Det er en etablert praksis for regjeringen å beregne veksten i frie inntekter påfølgende år fra inntektsnivået anslått i revidert nasjonalbudsjett (RNB). Lønns- og prisvekst for 2022 ble i RNB 2022 anslått til 3,7 prosent, en økning på 1,2 prosentpoeng fra den opprinnelig deflator for 2022. Den ekstra lønns- og prisveksten utover opprinnelig anslag ble kompensert gjennom økte frie inntekter i RNB 2022. Det er dette nivået angitt i RNB som er utgangspunkt for kommunerammene i 2023.

	Anslag statsbudsjettet 2022	Anslag RNB 2022	TBUs beregning for 2022	Manglende varig kompensasjon
Kommunal deflator	2,5 %	3,7 %	6,7 %	3,0 %-poeng

Lønns- og prisvekst som kom etter RNB er følgelig ikke hensyntatt i kommuneøkonomiopplegget for 2023, og er dermed heller ikke kompensert med økte statlige bevilgninger verken i statsbudsjett 2023 eller i RNB 2023. Veksten etter RNB 2022 er isolert sett kompensert for i 2022 gjennom betydelig høyere skatteinntekter i 2022, men dette er engangsinntekter og videreføres ikke påfølgende år. Lønns- og prisveksten som det ikke er kompensert for, er varig og innebærer en betydelig innstramming i muligheten til å levere velferdstjenester til innbyggerne.

For kommunene utgjør dette en varig innstramming på 6,25 mrd. kroner og for Indre Østfold kommune alene om lag **50** mill kroner fra 2023 og som da øker år for år.

Gjennom den innsatsen som gjøres med bosetting av flyktninger ser vi at heller ikke integreringstilskuddet for mottak av flyktninger dekker de faktiske bosettings- og integreringskostnadene. Dette tilskuddet ble ikke prisjustert i 2024 til tross for at prisveksten har vært stor og særlig presset i bolig-/leiemarkedet høy. Som KS skriver: *«Tilskuddssatsene for integreringstilskuddet ble økt med 2,6 pst i 2023, mens den kommunale deflator var 4,5 pst. Utgiftene til bosetting og integrering over en femårsperiode økte i 2023 med 8,3 pst.»*

Regionrådet i Indre Østfold ber Stortinget gjøre vedtak i forbindelse med Statsbudsjettet som gir kommunen reell dekning av den underliggende varige prisveksten og kostnadsveksten som følge av økte behov for kommunale tjenester.